

Maria Garczyńska
Biblioteka Główna Akademii Górniczo-Hutniczej w Krakowie

Bibliografie publikacji pracowników szkół wyższych w Polsce

Abstrakt

W artykule przeanalizowano szczegółowe zagadnienia związane z obecnym stanem bibliografii publikacji pracowników polskich szkół wyższych, zwracając szczególną uwagę na spójność rejestrowanych danych pod kątem ich typów/rodzajów. Zwrócono uwagę na stosowane programy/systemy rejestrowania danych oraz przydatność wykazów publikacji dla oceny okresowej/parametrycznej jednostek i całych uczelni, zgodnie z rozporządzeniem Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego w tej sprawie. Celem artykułu jest wykazanie zalet oraz wad projektu powstania ogólnopolskiej bazy danych bibliograficznych, która mogłaby ułatwić i ujednolicić zasady rejestracji dorobku publikacyjnego pracowników szkół wyższych.

Słowa kluczowe

bibliografie publikacji pracowników, szkoły wyższe, Polska, regulacje prawne

Abstract

Collective bibliographies of the staff of Polish schools of higher education: about the needs of unification of the preparing. The author provides a brief introduction to the construction of collective bibliographies, analyses types of recorded documents, evaluation indicators and observation and evaluation of the usefulness of such resources. The main aim of the article is to present the idea of constructing the global, all-Polish bibliographical database under special legal regulations.

Keywords

collective bibliographies of the staff, schools of higher education, Poland, legal regulations

Wstęp

Zagadnieniom opracowania bibliografii publikacji pracowników szkół wyższych w Polsce poświęcono już artykuł opublikowany na łamach „Przeglądu Bibliotecznego”^[1] w 2006 r. W artykule omówiono wyniki badań ankietowych, których celem było ustalenie zasięgu zjawiska oraz jego zakresu – ustalono liczbę powstających w Polsce bibliografii, zasady ich opracowania, zwrócono uwagę na formy wydawnictw, rodzaje rejestrowanych materiałów oraz zamieszczane w bibliografiach wskaźniki oceny wartości publikacji, zarówno na poziomie międzynarodowym (m.in. Impact Factor), jak i krajowym (punktacja Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego). Kontynuacją tych rozważań jest niniejszy artykuł analizujący szczegółowo kolejne aspekty bibliografii publikacji pracowników uczelni polskich. Szczególną uwagę zwrócono na klasyfikowanie materiałów opisywanych w bibliografiach, aktualizowanie danych związanych ze wskaźnikami oceny rejestrowanych publikacji, w świetle krajowych aktów prawnych związanych z oceną parametryczną jednostek.

Analizę przeprowadzono w oparciu o bibliografie zamieszczane w Internecie, dane ankietowe oraz literaturę przedmiotu.

Rodzaje publikacji rejestrowanych w bibliografiach

Wielość instytucji opracowujących bibliografie publikacji pracowników szkół wyższych w Polsce oraz brak szczegółowych wytycznych związanych z zasadami ich tworzenia jest przyczyną ogromnego zróżnicowania bibliografii. Zaznacza się ono zarówno w doborze materiałów rejestrowanych w bibliografiach, jak i programów komputerowych wykorzystywanych przy opracowaniu baz bibliograficznych. Stosowane są różne rodzaje opisów bibliograficznych (od skróconych do pełnych), sposoby prezentacji danych – od wykazów w formie list publikacji do baz danych, pozwalających na wyszukiwanie według wielu kryteriów (co pośrednio wynika także z zaimplementowanych narzędzi opracowania danych). Z uwagi na formę wydawniczą występują bibliografie drukowane i/lub w postaci baz danych. Publikacje są kwalifikowane do odpowiednich rodzajów (typów) z zastosowaniem różnych zasad, inne są także wskaźniki oceny rejestrowanych materiałów. Omówione wyżej zróżnicowanie wynika z przyjętych w danej instytucji ustaleń, celów, do jakich zapisy bibliograficzne są wykorzystywane, tradycji sporządzania tego typu wykazów w danej instytucji i wynikającej z niej chęci kontynuowania wybranego sposobu prezentacji danych czy wreszcie, co nie jest bez znaczenia, opinii o bibliografii wśród pracowników uczelni, a zwłaszcza jej władz. Działania władz uczelni, także w zakresie wytyczania nowych zadań i celów, wyrażane odpowiednimi zarządzeniami czy pismami okólnymi, mają ogromny wpływ na kształt opracowywanej bibliografii. Powyższym zagadnieniom poświęcono wiele miejsca we wspomnianym wyżej artykule, obecnie postanowiono przyjrzeć się szczegółowym zagadnieniom.

Aby zobrazować niejednorodność i rozbieżności występujące w bibliografiach przeanalizowano zadeklarowane rodzaje/typy publikacji w nich rejestrowanych. Jak wspomniano, nie istnieją w tym zakresie szczegółowe wytyczne ogólnokrajowe, zatem każdy z ośrodków opracowujących wykazy przygotowuje własne podziały dokumentów, w zależności od potrzeb i występujących w poszczególnych bibliografiach materiałów. Pojawiające się typy publikacji są także wynikiem zmieniających się zasad edycyjnych wydawnictw, nowych form dokumentów (elektroniczne), nowych przepisów prawnych punktujących dokumenty, które do tej pory nie były uwzględniane w ocenach parametrycznych jednostek [\[2\]](#).

W bibliografiach publikacji pracowników można wyróżnić dwa rodzaje rejestrowanych dokumentów. Są to: 1) publikacje „typowe” oraz 2) publikacje szczególne. Do pierwszej grupy należą dokumenty występujące we wszystkich bibliografiach, od lat stanowiące główny zręb wykazów publikacji szkół wyższych w Polsce. Są to: książki, referaty opublikowane w materiałach konferencyjnych, artykuły, samoistne piśmienniczo fragmenty większych opracowań (fragmenty książek). Na drugą grupę składają się publikacje charakterystyczne dla profilu danej uczelni lub publikacje, których rejestracja w bibliografii wynika z celów przyjętych w poszczególnych szkołach wyższych. Zaliczyć tu można m.in.: materiały niepublikowane, raporty, sprawozdania z prac badawczych, opisy i zgłoszenia patentowe, tłumaczenia, głosy w dyskusji, komentarze, listy do redakcji, prace magisterskie, rozprawy doktorskie, zdjęcia, testy, normy, plakaty (postery), streszczenia rozpraw doktorskich, listy, katalogi wystaw, nekrologi, notatki, teki, filmy, hasła i biogramy zamieszczone w encyklopediach, bibliografie, kalendarze, nuty, broszury popularyzacyjne, wydawnictwa metodyczne. W jednej z bibliografii pojawiają się nawet opisy stanowisk badawczych, urządzeń prototypowych, instalacji doświadczalnych itp. [\[3\]](#)

W obrębie wszystkich powyższych rodzajów publikacji wyróżnić można, w zależności od nośnika, publikacje drukowane oraz elektroniczne, w części bibliografii występuje ponadto dalszy podział związany z formą wypowiedzi – na dokumenty naukowe, popularnonaukowe, czasem także utwory literackie. W wielu bibliografiach książki dzieli się na monografie, podręczniki akademickie, skrypty, zaś wśród materiałów konferencyjnych wyróżnia się streszczenia, abstrakty, referaty, postery. Największa różnorodność nazewnictwa i najbardziej szczegółowy podział występuje w obrębie artykułów publikowanych na łamach czasopism. Można więc, obok „regularnych” artykułów, odnaleźć: artykuł naukowy, popularnonaukowy, popularny, prasowy, poglądowy, streszczenie artykułu (lub streszczenie w czasopiśmie), recenzję, list do redakcji, artykuł w czasopiśmie (obejmujący także biogramy), artykuł w czasopiśmie – zjazdy, referat w czasopiśmie, wywiad, rozmowę, streszczenie w suplemencie czasopisma, artykuł w suplemencie czasopisma. Powyższe typy publikacji w dalszej kolejności podlegają klasyfikacji według miejsca wydania, języka dokumentu, a także jego zasięgu. Mamy zatem do czynienia z polskimi i zagranicznymi artykułami (to samo dotyczy książek i ich fragmentów) i jest to najprostszy ze spotykanych podziałów. Jego podstawą jest miejsce wydania publikacji. W jednym z wykazów powyższe kryterium zastosowano także do innego podziału: na publikacje opublikowane przez ośrodki uczelniane i pozostałe wydawnictwa (co wynika prawdopodobnie z ustaleń wewnętrznych uczelni opracowującej bibliografię). Innym kryterium jest język publikacji – występują grupy dokumentów w języku angielskim, w językach kongresowych (lub kongresowych bez języka angielskiego), w językach niekongresowych. Próba sprostania wymogom dawnego i obecnego rozporządzenia ministra[4] jest rejestrowanie w bibliografiach publikacji z podziałem na te, które mają zasięg międzynarodowy lub krajowy. Kryterium takiego podziału może być zarówno język publikacji – angielski oraz inne języki kongresowe i język polski i inne niekongresowe, jak również formalne przyporządkowanie czasopism lub serii wydawniczych do światowych baz danych generujących ich wartość na podstawie cytowalności artykułów z nich pochodzących. Mowa tu o tzw. „liście filadelfijskiej” lub listach opracowanych przez Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego, stanowiących podstawę oceny parametrycznej jednostek. W części bibliografii pojawiają się także dalsze podziały artykułów na publikowane np. w czasopismach renomowanych[5], czasopismach uczelnianych, branżowych.

Obok powyższych typów i rodzajów dokumentów rejestrowanych w bibliografiach występują jeszcze publikacje, w których rodzaj odpowiedzialności jest inny niż autorski. Pracami tymi są: redakcje – czasopism, monografii, podręczników, skryptów, materiałów konferencyjnych, a także tłumaczenia różnych tekstów.

Wszystkie powyższe typy i rodzaje publikacji występują w bibliografiach w różnych konfiguracjach. Najbardziej popularne jest wymienienie wszystkich rodzajów w jednym wykazie typów publikacji. Liczba typów publikacji występujących w bazach bibliograficznych waha się od 4 do 41 rodzajów. Najszerzy spis dokumentów, wyróżnionych pod względem formalno-treściowym, to wykaz 41 typów dokumentów rejestrowanych w bazie bibliograficznej. Lista jest bardzo szczegółowa i znalazły się na niej np.: polski artykuł w czasopiśmie, polska rozprawa doktorska, polski głos w dyskusji, polski komentarz, polska monografia (obejmuje również podręczniki, skrypty, broszury), polskie streszczenia zjazdowe, polskie tłumaczenie etc. Następnie wymienia się te same typy publikacji z określnikiem: zagraniczne. Mniej popularnym i rzadszym zabiegiem stosowanym w bibliografiach, skutecznie zmniejszającym liczbę rodzajów publikacji w wykazie, jest podział typowo formalny (pod względem formy treściowej lub wydawniczej), uzupełniony informacją określającą miejsce wydania publikacji (i/lub jej język), a także wskaźnikami (Impact Factor, punktacją Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego).

Powyższe wykazy typów dokumentów nie zależą od systemu/programu, z wykorzystaniem którego baza bibliograficzna powstaje. Największa różnorodność występuje bowiem w obszarze baz bibliograficznych tworzonych z wykorzystaniem systemu Expertus. Najwyraźniej skala typów dokumentów jest efektem działań osób opracowujących bibliografię i zależy ona w dużej mierze od zadań, jakie bibliografia ma spełniać, a także od profilu danej szkoły wyższej.

Realizowane cele i zadania

Podstawowym zadaniem każdej bibliografii jest rejestrowanie dorobku publikacyjnego dla obecnych i przyszłych użytkowników, a więc osób, które będą chciały dotrzeć do dokumentów, których opisy znajdują się w bazie. Oczywiście pod warunkiem, że zanim tacy użytkownicy się pojawią, cały dorobek piśmienniczy nie zostanie zdigitalizowany i umieszczony w repozytoriach ze statusem *open access*. Już obecnie wiele z omawianych bibliografii zamieszcza odwołania do pełnych tekstów opisywanych dokumentów, przekształcając się tym samym w częściowo pełnotekstowe bazy danych.

Na razie jednak bibliografie mają informować o powstałych tekstach i czynić to w sposób niebudzący żadnych wątpliwości co do rodzaju (typu) dokumentu, z pełnym wskazaniem jego adresu wydawniczego (czy to w formie informacji o instytucji wydającej dzieło, czy też w formie opisu dzieła zbiorowego w przypadku jego niesamoistnych wydawniczo części). Pomocą w tym zakresie są wypracowywane od wielu lat i z powodzeniem stosowane, np. w katalogach bibliotecznych (w formie tradycyjnej i skomputeryzowanej), przepisy bibliograficzne. Jednakże w sytuacji, kiedy bibliografiom przyszło pełnić jeszcze inne zadania niż te czysto rejestracyjne, pojawiają się pewne problemy związane z kwalifikowaniem materiałów, a tym samym z właściwym, w znaczeniu jednolitym dla wszystkich bibliografii, ich opisem.

Wykazy, o których mowa, pełnią także inne funkcje. Jako bibliografie prymarne, a więc opisywane z autopsji, stanowią one wspaniałe źródło informacji i mogą być wykorzystane do celów naukowo-statystycznych własnych uczelni. W wynikach analizy z 2006 r. stwierdzono przydatność bibliografii dla celów sprawozdawczości z działalności naukowej poszczególnych pracowników naukowych, przy ocenie parametrycznej instytucji, do wszelkiego rodzaju kwerend i rankingów poszczególnych jednostek danej uczelni czy szkół wyższych jako całości, przy akredytacji wybranych kierunków. Im większa skala możliwości generowania z bazy bibliograficznej danych, tym większe jej wykorzystanie. W zależności od wieloaspektowości takich wykazów zgodnie z zapotrzebowaniem środowiska wzrasta prestiż bibliografii, ale rosną także wymagania w stosunku do niej, a zatem także odpowiedzialność osób ją opracowujących. Taka wieloaspektowość i konieczność sprostania różnym wymaganiom przekłada się na, w miarę pełny, dobór wskaźników różnego typu umieszczanych w bazie (tzw. „lista filadelfijska”, Impact Factor, punktacja Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego, Index Copernicus w uczelniach medycznych) czy też statystyk (np. liczba publikacji w podziale na ich typy, język dokumentów, miejsce ich wydania). Cenna jest również możliwość generowania danych w odniesieniu do poszczególnych jednostek danej uczelni (wydziałów, katedr, instytutów itp.), w różnych konfiguracjach – przykładowo dane za rok, za wybrany okres czasu. Bardzo ważnym działaniem jest stała aktualizacja takich danych – a więc np. wartości wskaźnika Impact Factor w momencie pojawienia się bazy „Journal Citation Reports” (wiele baz bibliograficznych stosuje zasadę uzupełniania opisów bibliograficznych w oparciu o dane z ubiegłych lat – typowym przykładem jest dodawanie do opisów bibliograficznych wartości

wskaźnika Impact Factor w roku 2008 w oparciu o dane z 2007 r.). Podobnie w odniesieniu do punktacji Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego niezbędne jest stałe śledzenie komunikatów, pojawiających się na stronie domowej ministerstwa, związanych z uzupełnieniami list czasopism wraz z punktacją dla publikacji na ich łamach zamieszczonych i zmiana lub uzupełnianie tych danych w bibliografiach.

Niewątpliwie ogromne znaczenie ma również stałe budowanie wiarygodności bazy – można tu m.in. wykorzystać fakt zmieniających się wielkości wskaźników, co w połączeniu ze stałą aktualizacją bazy pod tym kątem pozwala na uznanie bazy bibliograficznej za najbardziej aktualne źródło informacji. Działania te owocują wzrostem wykorzystania bibliografii, a tym samym praca bibliotekarzy opracowujących bibliografie zostaje doceniona zgodnie z postulatami wielu bibliotekarzy, wyartykułowanymi w ankiecie z 2006 r. Warto również postarać się o dogodne warunki zewnętrzne – przychylność władz uczelni dla podejmowanych działań – w formie administracyjnych i prawnych działań dokumentowanych np. odpowiednimi zarządzeniami i pismami wskazującymi na bibliografie jako jedyne źródło informacji przy ocenie pracy naukowej pracowników uczelni. Permanentna ocena pracowników naukowych, obejmująca także sprawozdanie z opublikowanych prac, może bazować na danych bibliograficznych, ułatwiając, swoim ujednoliceniem, jednakowy punkt odniesienia dla oceny wszystkich pracowników.

Bibliografie a polskie przepisy prawne

Mając na uwadze powyższe cele, zwłaszcza w zakresie parametrycznej oceny jednostek, niezbędne jest stałe śledzenie krajowych aktów prawnych w tym zakresie i stała aktualizacja bazy danych. Ważnym aktem prawnym są kolejne rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego w zakresie oceny parametrycznej jednostek i towarzyszące im wykazy czasopism wraz z punktacją publikacji w nich umieszczoną.

Przeanalizowano, pod kątem możliwości wykorzystania bibliografii osobowych do oceny parametrycznej jednostek, 44 bibliografie publikacji pracowników szkół wyższych w Polsce, dostępne on-line w Internecie. Wśród nich 22 (a więc 50%) nie zamieszcza żadnych informacji o punktacji ministerstwa czy też wskaźnikach cytowalności („lista filadelfijska” czy Impact Factor). Z pozostałych, 17 podaje wartości punktowe publikacji stosowane dla potrzeb parametryzacji jednostek (nie zawsze aktualne).

Obecnie obowiązującym aktem prawnym w tym zakresie jest *Rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z 17 października 2007 roku w sprawie kryteriów i trybu przyznawania oraz rozliczania środków finansowych na działalność statutową*, zwane dalej *Rozporządzeniem*. Niestety, zapisy tego Rozporządzenia nie są na tyle szczegółowo sprecyzowane, aby w pracach związanych z kwalifikowaniem dokumentów polegać jedynie na jego zapisach. Stąd prawdopodobnie duża rozbieżność w opisach, a także towarzyszących im wskaźnikach w postaci punktacji Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego tych samych materiałów rejestrowanych w różnych bibliografiach publikacji pracowników. Już sama wielość rodzajów publikacji, wymienionych wyżej, stanowi o różnicowaniu w kwalifikowaniu dokumentów. Najbardziej charakterystyczny jest przykład materiałów konferencyjnych opublikowanych na łamach czasopism. W *Rozporządzeniu* pojawia się zapis o nieuznawaniu za publikacje suplementów i zeszytów specjalnych, a zatem braku punktacji dla nich. W bibliografiach, których opisy stanowią podstawę do oceny parametrycznej jednostek, podejmowane są różne próby ominięcia tego zapisu, polegające na dostosowywaniu opisów bibliograficznych dokumentów do wymogów punktacji

ministerialnej. I tak najczęściej w ogóle brak jest kategorii opisującej referat opublikowany na łamach czasopism. Publikacja jest kwalifikowana jako artykuł w czasopiśmie; do niej dodawane są punkty (w bibliografiach, które przyjęły taką zasadę). Takie rozwiązanie przyjęto w ok. 80% omawianych bibliografii. Innym zabiegiem jest podawanie opisu konferencji w polu „Uwagi” przy jednoczesnym tworzeniu nieco karkołomnych kategorii bibliograficznych (np. artykuł konferencyjny, artykuł w czasopiśmie – zjazdu, referat w czasopiśmie, referat zjazdowy w suplemencie, streszczenie referatu zjazdowego w suplemencie); opisom tym dodaje się (lub nie) punkty w zależności od rodzaju numeracji występującej w czasopiśmie (suplement, zeszyt specjalny lub regularny numer czasopisma). Czasami dochodzi do sytuacji, kiedy materiał konferencyjny, opublikowany w publikacji w ramach punktowanej serii wydawniczej, jest kwalifikowany jako artykuł z czasopisma z podaniem w polu „Uwagi” informacji o tytule dzieła zbiorowego, w znaczeniu tytułu materiałów konferencyjnych. Jest to typowe nadużycie przepisów bibliograficznych. Ta sama publikacja, zarejestrowana np. w narodowym katalogu centralnym NUKAT, posiada opis typowy dla materiałów konferencyjnych wydanych w ramach serii wydawniczej^[6]. Takie działania powodują niespójności różnych źródeł informacji, przyczyniając się do powstawania szumu informacyjnego i dezorientacji użytkowników baz danych.

Jeszcze innym przykładem nieprawidłowości jest łączenie w jedną kategorię wszystkich wydawnictw zwartych (a więc monografii, podręczników akademickich, broszur, materiałów konferencyjnych, skryptów, poradników, zbiorów ćwiczeń itp.) w sytuacji, kiedy całą grupę traktuje się jednakowo, pod względem dodawanych do opisów bibliograficznych punktów. Zgodnie z *Rozporządzeniem* za monografię może zostać uznana publikacja przekraczająca objętością ok. 3 arkusze wydawnicze, co w odniesieniu np. do broszury (ok. 50 stron tekstu) nie może mieć zastosowania. Podobnie punkty dodawane są, wbrew zapisom *Rozporządzenia*, zbiorom ćwiczeń, porad i skryptom.

Różnice w punktacji występują także w odniesieniu do patentów – w bazach bibliograficznych rejestrowane są opisy patentowe dotyczące uzyskanych patentów i te, dla patentów krajowych, otrzymują 25 punktów. Wystarczy jednak uzupełnić opis o informację o zastosowaniu wynalazku opisanego tym patentem, aby liczba punktów została zwiększona (w skali od 30 do 50 punktów w zależności od własności patentu). Do wynalazców należy zatem dostarczenie informacji o wdrożeniu wynalazku, aby z chwilą zarejestrowania opisu patentowego w bazie bibliograficznej otrzymać wyższą liczbę punktów.

Problemem są publikacje, w których nie pojawia się afiliacja jednostki. Zapis *Rozporządzenia*, o którym mowa wyżej, stanowi: *publikacja jest oceniana jako dorobek jednostki, jeśli autor (współautor, redaktor) podaje w publikacji tę jednostkę jako swoje miejsce pracy (afiliacja w jednostce); jeśli wydawca z zasady nie umieszcza afiliacji, wymagane jest oświadczenie autora, że jego praca należy do dorobku ocenianej jednostki*. Czy zatem do zadań bibliotek, opracowujących bibliografie, należy gromadzenie takich oświadczeń, czy też powinny być one kompletowane w poszczególnych jednostkach? Od odpowiedzi na to pytanie zależy, czy bazę bibliograficzną będzie można, bez żadnych dodatkowych prac, wykorzystywać w ocenie parametrycznej jednostek.

Ujednolicenie kwalifikacji dokumentów w skali krajowej

Istnieje kilka rozwiązań powyżej opisanego problemu. Jednym z nich jest szczegółowe opracowanie zasad kwalifikacji na poziomie Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego i narzucenie jednostkom organizacyjnym ścisłego ich przestrzegania. Mało jednak

prawdopodobne, aby podobne zasady mogły przewidzieć wszystkie przypadki w sensie pojawiających się rodzajów publikacji i różnych rozwiązań edytorskich. Innym, stosunkowo najprostszym rozwiązaniem, byłoby utworzenie jednej ogólnokrajowej bazy danych bibliograficznych, co było już postulowane w artykule z 2006 r. Ponieważ istnieją podobne rozwiązania (np. konsorcjum opracowania zawartości polskich czasopism technicznych BazTech czy materiałów pokonferencyjnych w bibliotekach polskich SYMPO), wydaje się, że najtrudniejsze logistycznie zadanie podobnego przedsięwzięcia, jakim są działania organizacyjno-administracyjne, zostało już przetestowane. Nowe przedsięwzięcie może zatem bazować na doświadczeniach tychże właśnie porozumień jednostek współtworzących bazy. Niewątpliwie rozważyć jednak należy czynniki sprzyjające takiemu rozwiązaniu oraz te, które stoją mu na przeszkodzie.

Zalety rozwiązania:

1. Zagwarantowanie jednolitości kwalifikowania takich samych dokumentów, rejestrowanych w bibliografiach, do tych samych rodzajów/typów publikacji we wszystkich opracowywanych wykazach. Może to zapobiec swoistej rywalizacji w zakresie zabiegania o publikowanie materiałów w wybranych, punktowanych wydawnictwach. Jednakowe zasady na poziomie krajowym ułatwią pracę bibliografom przygotowującym wykazy, pod warunkiem opracowania szczegółowych zasad w tym zakresie.
2. Niezwykle ważne są względy ekonomiczne. Opracowanie publikacji tylko raz, w jednej z instytucji należącej do konsorcjum, zapobiegnie powielaniu prac. Prawdopodobnie można by zmniejszyć liczbę osób zatrudnionych przy opracowaniu bibliografii.
3. Wspólna baza umożliwi szybsze rejestrowanie dokumentów. Przy obowiązku opracowania dokumentów z autopsji łatwiejsze stanie się dotarcie do oryginałów publikacji, zwłaszcza materiałów publikowanych jako wydawnictwa własne poszczególnych uczelni.
4. Do opracowania bibliografii będą mogły przystąpić mniejsze ośrodki, do tej pory głównie ze względów personalnych nieopracowujące bibliografii. Konsekwencją może być objęcie zasięgiem bazy bibliograficznej wszystkich szkół wyższych Polski.
5. Jednolita baza danych i silne konsorcjum instytucji ją opracowujących może stanowić wystarczającą siłę mogącą wpływać na działania ministerstwa w zakresie tworzenia jednolitych zasad oceny punktowej publikacji.
6. Być może łatwiejsze byłoby pozyskiwanie środków na tworzenie tego typu ogólnopolskiej bazy bibliograficznej, przy zakładanym wsparciu np. Konferencji Rektorów Akademickich Szkół Polskich, Konferencji Rektorów Politechnik i Uczelni Technicznych, czy, na polu bibliotekarskim, Konferencji Dyrektorów Bibliotek Akademickich Szkół Polskich.
7. Wspólna baza bibliograficzna i opracowujące ją jednostki mogą stanowić wystarczającą siłę do opracowania nowych norm i standardów w zakresie opracowania publikacji (materiałów) do tej pory pozostających poza poszczególnymi bibliografiami, tak, aby utworzyć możliwie najszersze spectrum typów/rodzajów publikacji. Pozwoli to na zachowanie przez poszczególne ośrodki opracowujące wykazy bibliograficzne tradycji ich opracowania, zapobiegając zbyt gwałtownym zmianom, które mogą być źle odebrane przez przedstawicieli środowisk akademickich, dla których są tworzone.

Na przeszkodzie powyższym działaniom mogą stać:

1. Problemy związane z wyborem systemu/programu opracowania danych, zwłaszcza przy obecnym przyzwyczajeniu osób opracowujących bibliografie na poziomie poszczególnych jednostek do stosowanych w nich narzędzi opracowania danych.
2. Wybór koordynatora bazy, przy uznaniu takiej funkcji za wyróżnienie, a jednocześnie za ogromne obciążenie administracyjne i organizacyjne zarówno dla osoby, jak i jednostki, w ramach której ona działa.
3. Konieczność zwalczenia barier mentalnych i przyzwyczajęń, zarówno ze strony bibliografów opracowujących, jak i przedstawicieli środowisk, na rzecz których działania takie są realizowane.
4. Kilka problemów technicznych, których rozwiązanie jest niezbędne już na poziomie opracowania założeń do bazy. Takimi problemami są np. konieczność stworzenia możliwości generowania danych dla poszczególnych jednostek, ustalenie zasad korekty opisów bez tworzenia ośrodka na wzór Centrum NUKAT.

Podsumowanie

Przedstawione wyżej zagadnienia nie wyczerpują problematyki związanej z opracowaniem bibliografii publikacji pracowników szkół wyższych w Polsce. W rozważaniach skupiono się głównie na zasadach kwalifikowania dokumentów rejestrowanych w wykazach bibliograficznych oraz towarzyszącym im wskaźnikom oceny. Z praktyki osoby opracowującej bibliografię odczuwalny jest brak jednego ośrodka koordynującego tego typu działania, mogącego służyć radą w zakresie opracowania zbiorów. Wiele energii i czasu traci się bowiem na ustalenia właściwych działań w tym zakresie.

Trudno stwierdzić, czy nadszedł już czas sprzyjający powstaniu jednej, krajowej bazy bibliograficznej. Niewątpliwie zalety przedsięwzięcia przewyższają ewentualne problemy, które mogą pojawić się podczas jego wdrażania. Warto jeszcze zwrócić uwagę na możliwość uzyskania dodatkowych środków finansowych ze źródeł zewnętrznych, które mogłyby wspomóc opracowanie takiej krajowej bibliografii, czy to w zakresie oprogramowania, czy też zakupu sprzętu. Prace musiałyby być realizowane w oparciu o jednostki, które obecnie realizują tego typu działalność, z możliwością rozszerzenia o nowe instytucje.

Przypisy

[1] GARCZYŃSKA, M. Bibliografie publikacji pracowników państwowych szkół wyższych w Polsce w świetle badań ankietowych. *Przegląd Biblioteczny* 2006, z. 1, s. 60–76.

[2] Na przykład zgłoszenia patentowe.

[3] W opisie znaleźć można dokument potwierdzający wdrożenie omawianego sprzętu.

[4] *Rozporządzenie z 25 sierpnia 2005 r. w sprawie kryteriów i trybu przyznawania i rozliczania środków finansowych na naukę oraz Rozporządzenie z 17 października 2007 r. w sprawie kryteriów i trybu przyznawania oraz rozliczania środków finansowych na działalność statutową.*

[5] Prawdopodobnie jest to wynikiem wewnętrznych ustaleń.

[6] Opisywana sytuacja dotyczy serii wydawniczej *Lecture Notes in Computer Science*.

Bibliografia

1. *Bibliografie publikacji pracowników instytucji naukowych w Polsce dostępne on-line* [on-line]. Kraków: Biblioteka Jagiellońska, zaktualizowano 20 lutego 2009 [dostęp 23 marca 2009]. Dostępny w World Wide Web: http://www.bj.uj.edu.pl/var/bibl_publ_prac1_pl.php.
2. GARCZYŃSKA, M. Bibliografie publikacji pracowników państwowych szkół wyższych w Polsce w świetle badań ankietowych. *Przegląd Biblioteczny* 2006, R. 74, z. 1, s. 60–76. ISSN 0033-202X.
3. *Rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 17 października 2007 r. w sprawie kryteriów i trybu przyznawania oraz rozliczania środków finansowych na działalność statutową*. Dz. U. 2007, Nr 205, poz. 1489.
4. *Rozporządzenie Ministra Nauki i Informatyzacji z dnia 4 sierpnia 2005 r. w sprawie kryteriów i trybu przyznawania i rozliczania środków finansowych na naukę z dnia 25 sierpnia 2005 r.* Dz. U. 2007, Nr 161, poz. 1359.
5. DOBRZYŃSKA-LANKOSZ, E., GARCZYŃSKA, M. Biblioteka akademicka a społeczność lokalna: wspomaganie procesów dydaktycznych i działalności naukowej na przykładzie Biblioteki Głównej AGH. W: *Biblioteki w procesie dydaktycznym i badaniach naukowych*. Materiały z konferencji w Łodzi, 25–27.06.2008 – w druku.

Bibliografie publikacji pracowników szkół wyższych w Polsce / Maria Garczyńska // W: Bibliograficzne bazy danych : kierunki rozwoju i możliwości współpracy. Bydgoszcz, 27-29 maja 2009. - [Warszawa] : Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich, K[omisja] W[ydawnictw] E[lektronicznych], Redakcja "Elektronicznej Biblioteki", 2009. - (EBIB Materiały konferencyjne nr 19). - ISBN: 83-921757-5-1. -Tryb dostępu : <http://www.ebib.info/publikacje/matkonf/mat19/garczynska.php>